

Romano hangos

8, Kč

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 9 • ČÍSLO 10 • VYŠLO 5. ČERVNA 2007

zprávy

OSTRAVA – Brutální fyzické napadení tří čtrnáctiletých spolužáků na školních toaletách vyšetřuje ostravská policie. Na případ upozornili ředitelku Základní školy Dětská v Ostravě-Porubě rodiče jednoho z žáků na základě krátkého videa, které se rozšířilo mezi žáky pomocí mobilních telefonů.

PRAHA – Na program jednání vlády se dostal návrh antidiskriminačního zákona. Norma by mohla začít platit už v lednu příštího roku, ČR ale takový zákon mělo mít už se vstupem do EU v roce 2004. Za jeho absenci proto hrozí sankce. Vláda však projednávání předlohy podle dostupných informací přerušila a vrátí se k ní na některé z příštích schůzí.

CHOTĚBOŘ – V místním muzeu byla otevřena výstava Chotěbořští zmizelí sousedé. Výstava se na několika desítkách panelů obšírně věnuje životu konkrétních obětí druhé světové války. Připomíná například osudy židovských obyvatel města a nezapomíná ani na život dětí v terezínském ghettu.

KOLÍN – Dne 14. června bude v kolínském kulturním domě od 20 hodin romský ples. K příjemnému poslechu a tanci zahrají kapely City Boys Tmava a Gipsy Patrik Kladno.

BRATISLAVA – Více než 600 terénních sociálních pracovníků má obavy o práci. Fond sociálního rozvoje, příspěvková organizace ministerstva práce, má peníze na jejich mzdy jen do října. S ještě většími obavami čekají pracovníci na příští rok.

Týden akcí představil celosvětovou romskou kulturu

Festival Khamoro obsadil Prahu

Hudba a tanec provázejí lidstvo od nepaměti. Hudba byla vždy prostředkem s vysokou estetickou hodnotou a pomáhala lidstvu v těžkých chvílích.

V týdnu 28. května až 2. června žila Praha romskou hudbou a kulturou. Pod záštitou premiéra Mirka Topolánka vypukl na několika místech světový romský festival Khamoro. Pořadatelé občanské sdružení Slovo 21 a Studio Production Saga pro návštěvníky nachystali výběr z toho nejlepšího, co může romská hudba a kultura nabídnout. Do Prahy se sjeli umělci například z Indie, Slovinska, Francie a Ruska.

Hudební produkce byla rozdělena do dvou proudů. První představoval klasický romský jazz (Gypsy jazz) – Titi Winterstein, Marina Et Moreno Quartet nebo Frédéric Belinsky Trio. Zástupců druhého proudu, tradiční romské hudby, bylo mnohem více. K těm českým patřila skupina Kale, k zahraničním například Ando Drom z Maďarska nebo indické Dhoad Gypsies of Rajasthan.

Více na str. 4 a 5 Čtvrteční defilé v centru Prahy

Foto: Romea.cz

Dokončení základního vzdělání zvyšuje šance uplatnit se na trhu práce V dospělém věku do školních lavic

Bezplatný kurz pro uchazeče se zájmem o ukončení základního vzdělání skončil v těchto dnech na Základní škole Havlíčkovo náměstí 10/300 v Praze 3.

Kurz byl organizován v rámci Programu Iniciativy Společenství EQUAL, v němž je škola jedním z partnerů občanského sdružení Slovo 21, a je jediný svého druhu v naší republice. Je spolufinancován Evropským sociálním fondem Evropské unie a státním rozpočtem ČR.

„Naše škola postupně vytvořila vzdělávací plány jednotlivých předmětů a osnovy pro výuku na ukončení základního vzdělání. Průběh výuky byl veden se zaměřením na žáky z odlišného sociokulturního prostředí a frekvencí kurzu se individuálně věnovali plně kvalifikovaní a zkušení učitelé,“ uvedla ředitelka školy Irena Meisnerová.

Kurz probíhal dálkovou formou, žáci docházeli na pravidelné konzultace. Závěrečnou zkoušku složilo

a obdrželo doklad o ukončení vzdělání devět absolventů. Většina z nich již podala přihlášku a byla přijata na učební obor nebo střední školu.

„Absolventům kurzu se velmi zvýšila možnost dalšího vzdělávání a šance uplatnit se na trhu práce,“ dodala Irena Meisnerová. Již nyní se mohou zájemci hlásit do kurzu, který bude otevřen v září. V rámci dalších projektů plánuje rozšířit kurzy na ukončení základního vzdělání i do jiných měst. (red)

z obsahu

Roming jde do kin

Natáčení ve zdevastovaném Chanově, kde většina obyvatel nemá práci, přý neprovázal žádný konflikt. Režisér si pochvaloval atmosféru místa, kde se „začíná žít po deváté hodině“.

strana 2

Balkánští Romové

Prezidenti patnácti středo- a východoevropských zemí se sjeli koncem května do Brna, jednali také o osudu balkánských Romů.

strana 6

Rada vlády pro záležitosti romské komunity bez tajemníka

Ve stínu hudebních festivalů, bez fanfár a mediální pozornosti dochází na klíčových pracovištích zabývajících se romskou problematikou ke změnám, které mohou mít dalekosáhlé důsledky. K poslednímu květnu rezignoval na svou funkci Czeslav Walek, ředitel kanceláře a tajemník Rady vlády pro záležitosti romské komunity.

Jeho nástupce není znám, respektive nebyl doposud vybrán. Přitom podle tiskových prohlášení ministryně Džamily Stehlikové to mělo (má?) být právě Walekovo pracoviště, které mělo (má?) připravovat vznik Agentury pro sociální začleňování, tedy tělesa, které by mělo konečně řešit přímo v terénu ože-

havou situaci romských ghatt. Zdá se však, že idea „agentury“ se vždycky spíše jen vypustí do médií, když počne humbuk s nějakou „romskou“ kauzou, ať je to vystěhovávání, násilí apod., aby bylo vidno, že na zlomovém řešení se pracuje. Kdo tedy vede práce na vzniku takového zásadního opatření? Přitom je známo, že odcházející ředitel měl kritický vztah k způsobu řízení Rady vlády tak, jak to zatím činila ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny.

Při letním exkurzu do dějů kol „romské“ Rady vlády je přitom patrné, že právě její kancelář bývávala a měla by být oním ústředním informačním a iniciačním centrem, specializovaným na romskou pro-

blematiku v tom nejširším pojmovém slova smyslu. Vezmeme-li vážně stávající vládní Konceptci romské integrace, tak se záležitostmi romské komunity rozumí „záležitosti“ všech, kdo jsou považováni za Romy či Cikány, a to je v této republice kvantum lidí! Jen poslední výzkumy udávají na osmdesát tisíc lidí žijících v „neodnálepkovatelné“ cikánských baráčích, uličkách a celých čtvrtích.

Namísto toho se však například obrovská míra starostí Rady vlády o „záležitosti“ romské komunity věnuje záležitosti zrušení prasečáku v Letech, a to již od dob vzniku Meziřesortní komise a jejího předsedy, ministra Vladimíra Mlynáře (nyní nepravomocně odsouzeného

na 5,5 let) v roce 1997/1998. Kouzlo prasečáku zprvu jakoby očarovalo i Mlynářova nástupce, zmocněnce pro lidská práva Petra Uhla, a vynořovalo se s každou nově nastupující vládou, které bylo vepřím dilema předloženo. Už bychom měli kauze i Radě vlády připravit oslavu kulatých desátých narozenin! A vzpomínout na náš moravský Hodonín u Kunštátu a zamyslet se, proč že (naštěstí) nemá oděr Let.

Chronologie vedení Rady vlády pro záležitosti romské komunity 1997/1999

– inspirována setkáním tehdejšího předsedy vlády Václava Klause s Emilem Ščukou a Ivanem Veselým k tématu romské emigrace do Kanady vznikla Mezi-

resortní komise pro záležitosti romské komunity (není tedy pravdou, že by „meziřesortka“ vznikla jako důsledek tzv. Bratinkovy zprávy, toť legenda), po „sarajevském atentátu“ se její výkonnou místopředsedkyní stává Monika Horáková (dnes Mihalíčková), která po skončení funkčního období Tošovského vlády odchází společně s Vladimírem Mlynářem do Poslanecké sněmovny. Kauza Lety a azylové žádosti Romů dominují agendě. Dodnes je záhadné plnění Usnesené vlády ČR ze dne 12. listopadu 1997 č. 715 o poskytnutí finanční pomoci při zajištění návratu českých občanů žádajících neúspěšně o azyl v zahraničí (vyhrazena částka milion Kč).

Pokračování na str. 2

zaznamenali jsme

Kostní dřev pro národnostní menšiny. Pokud onemocní leukémií člověk jiného etnika, je velký problém sehnat pro něj dárce kostní dřevě. Vietnamci, Arabové, Kurdové, Japonci či Romové mají odlišné krevní znaky a kostní dřevě Čechů či jiných Evropanů je pro ně nepoužitelná. Český národní registr dárce dřevě se sídlem v Plzni proto uspořádal společenský večer na podporu dárcovství pro nemocné z etnických menšin.

Advokátka Romů nabídla řešení. Advokátka romské rodiny Tulejových, kterou vsetínská radnice loni přestěhovala do Čech pod Kosířem, nabídla nové řešení problému ohledně neobyvatelného domu Romů. Tamara Vránová navrhla městu Vsetínu, aby si dům v Čechách pod Kosířem nechala a manželům vyplatilo půjčené peníze a již zaplacené splátky. Rodina by si pak mohla koupit jiný dům. Radnice takové řešení odmítá a tvrdí, že jde pouze o formální právní spor, který se dá vyřešit.

Romský král staví Romy do latě. Nevědané věci se začaly dít na sídlišti Důžavská cesta v Rimavské Sobotě. Nejvíce zničený panelák tam od města koupil za 50 000 Sk samozvaný romský král Ján Farkaš. „Romové ukáží, že jsou schopni platit nájem a starat se o byty,“ slíbil. Nyní se ze sklepů, zavalených odpadky, podařilo vyvézt desítky kontejnerů. Farkaš hodlá investovat do opravy pět milionů a zaměstnat při tom lidi z bytovky. Považuje se za krále všech Romů světa. Rád se vozí lincolnem, pilotuje letadlo. Korunovace se v 90. letech ale nedočkal, protože ho zatkl za daňové podvody a nedovolené ozbrojování.

Senátor o možnosti odškodnění násilně sterilizovaných žen

U senátora Petra Pitharta se sešla 30. května skupinka nezlomných idealistů v boji za demokracii a lidská práva, aby projednala možnost zákona o odškodnění násilně sterilizovaných žen a vytvoření vnímavějšího ovzduší pro tuto problematiku ve společnosti.

Senátor Pithart projevil při jednání mimořádnou náklonnost k dovršení nápravy křivd na ženách

zákonnou formou, ač připustil, že to nebude jednoduché. Jednání se účastnili: Michaela Kopalová z Ligy lidských práv, která předložila návrh metodiky odškodnění protiprávní sterilizace, dále jedna ze sterilizovaných žen Elena Gorolová, Gwendolin Albert, Khumar Vishwanathan ze Vzájemného soužití a Karel Holomek ze Společnosti Romů na Moravě. (red)

Hlavní protagonisté Marián Labuda, Bolek Polívka, Vítězslav Holub
Foto: novinky.cz

Roming jde do kin

V pondělí 21. května představili režisér Jiří Vejdělek a herci Bolek Polívka a Marián Labuda snímek Roming. Ve filmu natáčeném zčásti na proslulém mosteckém sídlišti Chanov se vyskytují především Romové. Tvůrci se ale brání tomu, že by šlo o sociální film.

Režisér Vejdělek má za sebou úspěšné Účastníky zájezdu. Roming však není tak třeškaté srandovní, film ale označuje za komedii. „Kdo se chce pobavit, pobaví se, kdo chce hledat jiné významy, může. Je to vícevrstevnatý film,“ říká Vejdělek.

Natáčení ve zdevastovaném Chanově, kde většina obyvatel nemá práci, prý neprovázal žádný konflikt. Režisér si pochvaloval atmosféru místa, kde se „začíná žít po deváté hodině“. Romové prý vzali film za svůj a dokonce kvůli němu tajně vymalovali chodbu v pane-

láu. Způsobili tak nečekané potíže při natáčení, protože režisér potřeboval chodbu zničenou.

Bolek Polívka, který hraje prudkého a jadrně se vyjadřujícího Stana, považuje Roming za „poeťickou komedii“. Většinu komických momentů rozproudí právě jeho postava.

Příběh Romingu sleduje dva staré a jednoho mladého Roma, kteří cestují v polorozpadlé nákladáku za příbuznými. Mladík se má podle tradice oženit s dívkou, kterou vůbec nezná. Nejeví o svatbu zájem, protože má přítelkyni v Praze, ale nechá se přemluvit tatínkem, který mu vysvětlí, že jde jen o výlet. Stano se z něj cestou snaží udělat „pořádného Roma“, ale cílevědomý student nechce spát u ohně, ani péct kradené slepice.

Stanislav Dvořák, Novinky

Mezinárodní den dětí i romských

Oslavy Mezinárodního dne dětí uspořádala pobočka Společenství Romů na Moravě ve Sternberku. Počasí umožnilo uspořádat akci na dvoře romského komunitního centra, kde si děti na sluníčku kreslily a hrály, jak ukazuje i tento snímek. Domů si odnesly plyšové hračky, sponzorský dar, který z popudu místopředsedy správní rady SRNM Jana Gábora zajistil Miroslav Červeňák.

Podobné oslavy připravilo sdružení Český západ pro romské děti z Dobré Vody na Karlovarsku a Dětský domov a školní jídelna Na Vizině ve Slezské Ostravě. (red)

Přiblížíme Romům svět, který si zaslouží

Devatenáct úspěšných absolventek vzdělávacího programu pro zdravotně sociální pomocníky ve vyloučených lokalitách získalo 30. května v Brně certifikát, který jim umožní pracovat s lidmi ohroženými zdravotními a sociálními problémy. Certifikáty jim předala prorektorka Masarykovy univerzity Zuzana Brázdová, jedna z garantek tohoto vzdělávacího programu.

Program měl 348 vyučovacích hodin, kdy se ženy vzdělávaly v odborných zdravotnických tématech (péče o dítě a ženu v těhotenství, šíření nemoci nebo výživa a životní styl), dále v metodách práce v terénu, komunikačních dovednostech nebo základech

práce na počítači. Podle absolventek jim kurz umožní efektivnější pomoc chudým lidem – hlavně Romům. „Jsem ráda, že mám tento kurz, můžu spolu s ostatními pomáhat Romům a přiblížit jim lepší svět, který si zaslouží,“ řekla o své nové práci Božena Poláková z Břeclavi. „Například u nás ve městě vystěhoval starosta Romy do trochu přestavěného kravína, jako kdyby byli dobytek a ne lidi. Sociální systém ve městě moc nefunguje, tak se ho snažíme nahrazovat a získáváme si důvěru obyčejných lidí,“ vysvětlila Poláková.

Nové zdravotně sociální pomocnice budou na celé Moravě pracovat přímo s lidmi ohroženými zdravotními i sociálními

problémy, budou je informovat o zdravotních rizicích a možnostech prevence. Smyslem programu je najít také kompromis mezi univerzálním poskytováním zdravotních služeb a potřebami obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách.

Vzdělávací program byl součástí projektu Sastipen ČR – Zdravotně sociální pomocníci v sociálně vyloučených lokalitách, který realizovalo romské středisko Drom s finanční účastí Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. Výuku garantovala Masarykova univerzita v Brně a Zdravotně sociální fakulta Ostravské univerzity.

(J. S. S.)

Kriza andre vladakeri politika pal o manušane čačipena

Čačipen pal koda, kaj o Petr Uhl the o Ladislav Bílý gele avri khatal la vladakere instituciji sikavel, kaj džal bari kriza la vladake andro manušane čačipena the čačipena le minoritenge.

O Petr Uhl nane koledar, save pes garuven anglo problemi, u kerdža koda kaj gela avri andal e Rada pro lidská práva, ta mištes gondolidža pre savoreste so kampelas. O Ladislav Bílý tiž nane kajso manuš, savo takoj perel tele u kerel varesave dilinipena. Vaš oda hin lengeri rezignacija but važno momentos, pre savo amege kempel te dikhel bara godžaha. Mušinas te dikhel, kaj lidžal la vladakeri politika pal o manušane čačipena the nacionalna minoriti. Kade džal the pal e romani minoriti. O Jan Litomiský (ODS) sas thodo sar šerutno pal o manu-

šane čačipena pal o Jan Jařab the Svatopluk Karásek. Kajča pal kada manuš niko nič nadžanel. Jov kerel e buči avke, kaj pal leste nič našundžol. But angla pes nadina ani akor, kana deportujinde le Roman khatal o Vsetín. Nadočirla sas maška o Litomiský the Uhl konfliktos, savo andža le Uhl kie koda, kaj tel o Litomiský imar našči kerel dijader buči.

Kave sas the paš o Bílý. Jov gondolinele, kaj e Rada pro národnosti ačhila andre formalno pozicija, u la vladake hini lačhi ča akor, kana lake kempel te sikavel khere the avri, kaj la hin vresavo instrumentos pre politika pal o minoriti. Oda hin akor, kana la hin problemi andro internacionalna dokumenti pal o manušane čačipena the čačipena anglo nacionalna minoriti. Kavke oda hin

the andre Rad pro lidská práva. O Uhl gondolinele, kaj e vlada terdžol ke late avke, kaj phagla lakero statutos, u čhidža tele lakeri pativ, e buti the savoro so pes kerel amdro monitoring pal o maušane čačipena.

Mušinas te dikhel pal koda, kaj amen sikavas pre kada problem le manušane čačipenca imar beršestar 1990, kana chudle te murdarel le Romen anglo rasismus, kana pre amende hazdlila e rasovo diskriminacija, avila segregacija, ghetizacija u akana pre amede perel riziko pal o deportaciji avke sar kerdža o vicepremier Čunek. E rezignacija savi kerde o Uhl the o Bílý amenge sikavel, kaj le manušane čačipenca nane andre Čechiko igen lačhes.

Dezider Giňa

Rada vlády pro záležitosti ...

Dokončení ze str. 2

1998/1999 – po nástupu sociální demokracie k moci nastupuje (po chvilkovém intermezzu Jaroslava Bašty) ke kormidlu „meziresortky“ vládní zmocněnec pro lidská práva Petr Uhl. Krom opětovného boje s prasaty z Let vrcholí rovněž stavba nejznámější zdi konce století – kauza Matiční. Výkonnou místopředsedkyní se stává Iva Pellarová, avšak jen do konce roku, kdy ji Petr Uhl odvolává. Konce roku totiž vypuká „vzpouora“ proti výkonné místopředsedkyni i zmocněnci vlády v řadách romských členů „meziresortky“. Média si Petra Uhla vychutnávají a část členů na protest odchází (včetně Emila Ščuky).

2000/2003 – třetím výkonným místopředsedou stává se po kolo-toči jednání Roman Křiřtof. „Meziresortce“ jsou poprvé svěřeny peníze (21 mil. Kč), ze kterých se postupně vyprofilují programy terénní sociální práce na obcích a podpora romských středoškolačků. Každoroční soutěžení o projekty mezi nevládkami je však jarmarkem mar-nosti. Petr Uhl odchází z funkce v roce 2002, nastupuje vládní zmocněnec Jan Jařab. „Meziresortka“ se mění v Radu vlády, výkonný místopředseda v ředitele a tajemníka. Kancelář má pět stálých pracovníků. Kauza Lety je odsunuta, avšak činnost Rady a kanceláře je pod „tlakem“ narůstající azylové migrace Romů do Británie a handrkování

se s penězi. Je zpracována analýza doporučující vznik „agentury“, vlada ji však vezme toliko na vědomí (prakticky shodí ze stolu). Peněz k retušování však přibývá, nakynuly na 50 milionů Kč. Po neshodách se zmocněncem Jařabem je Roman Křiřtof nucen odejít.

2003/2007 – po několika měsících vakance se stává ředitelem Czeslav Wallek. Přežívá ve funkci množství zmocněnců vlád: Jana Jařaba (2004), Svatopluka Karáska (2006), unionistických místopředsedů vlády Mareše a Němce. Působí i pod zatím nejméně se profilujícím zmocněncem Janem Litomiským, končí pod novou zelenou ministryní Džamilou Stehlíkovou. Nástupce není znám. (red)

Krise vládní politiky v oblasti lidských práv

Skutečnost, že Petr Uhl a Ladislav Bílý rezignovali na členství v poradních orgánech vlády, potvrzuje, že vládní politika v oblasti lidských práv a práv příslušníků národnostních menšin prochází hlubokou krizí.

Petr Uhl není z těch, kteří utíkají před problémy a jistě ke svému rozhodnutí dospěl po pečlivém zvážení všech okolností. Ladislav Bílý je rovněž typ člověka, který se jen tak nevzdává a nepodléhá malichernostem. Právě proto je jejich rezignace velkou výzvou k zamyslení se nad tím, kam spěje vládní politika v oblasti lidských práv a práv příslušníků národnostních menšin. Vládním zmocněncem pro lidská práva byl jmenován Jan Litomiský (ODS), ale oproti svým předchůdcům Janu Jařabovi a Svatopluku

Karáskovi „pracuje“ tiše, nenápadně a jakoby ve skrytu. Ani vsetínská kauza jej příliš nevyvedla z jeho „nenápadnosti“.

Avšak před časem vznikl mezi Uhlem a Litomiským spor, jež Uhla přivedl k závěru, že s Litomiským dělat nemůže. Podobně se vyvíjela situace u Ladislava Bílého. Podle jeho názoru se postavení Rady vlády pro národnostní menšiny, tedy poradního orgánu vlády, stalo pouhou formální záležitostí. Její důležitost spočívá pouze v tom, že je v případě potřeby doma i v zahraničí, prezentována jako nástroj vlády při řešení záležitostí v oblasti národnostní politiky. Tedy při realizaci mezinárodních závazků v oblasti lidských práv a občanských svobod, a práv příslušníků národnostních menšin.

Podobně je tomu v případě Rady pro lidská práva. Uhl zastává názor, že vláda postupuje vůči svému poradnímu orgánu tak, že porušila jeho statut, práci a také záležitost monitorování lidských práv.

Je třeba připomenout, že v oblasti lidských práv se státu nedaří již od roku 1990. Zcela jasným důkazem toho jsou záležitosti romské národnostní menšiny. Začátek devadesátých let byl poznamenán rasovými vraždami Romů, pokračoval vzestup rasové diskriminace Romů ve všech oblastech života, segregace, ghettizace a nyní čelíme hrozbě deportací po vzoru vicepremiera Čunka. Uhlova a Bílého rezignace potvrzuje naše dlouhodobé stížnosti na to, že dodržování lidských práv v ČR není zcela v pořádku. **Dezider Giňa**

Rudko Kawczynski plánuje návštěvu ČR

Zasedání Direktoriátu Evropského fóra Romů a Travellerů (ERTF) pro lidská práva a migraci v Praze koncem května se zúčastnili delegáti z několika zemí. Zástupce z ČR Ladislav Bílý informoval o situaci Romů a prezentoval nejen dramatickou situaci ve Vsetíně, odkud bylo deportováno mnoho romských rodin do jiných oblastí republiky, informoval také o pozitivních příkladech práce romských organizací.

Zdůraznil, že v České televizi pracují dva romští redaktoři, v Českém rozhlasu je vysílán pořad O Roma vakeren, sdružení Dženo provozuje internetové rádio Rota. Tyto informace byly pro účastníky jednání velice zajímavé a Rudko Kawczynski, prez-

ident ERTF, se chystá k návštěvě ČR. V zahraničí přitahují pozornost mnohé rozporuplné situace, k nimž u nás dochází. Vedle problematických záležitostí (prasečí farma v Letech u Písku na místě bývalého koncentračního tábora pro Romy, kontroverzní výstavba zdi v Ústí nad Labem, segregování Romů do vymezených oblastí) tu máme ojedinělé výsledky v mediální oblasti. V České televizi působí již mnoho let Ondřej Giňa, který dokonce moderoval hlavní zpravodajskou relaci. Jeho současná práce na regionální úrovni má rovněž velký význam a v zahraničí je velmi pozitivně hodnocena. Richard Samko je další romský redaktor, který působí ve veřejnoprávní televizi, velmi

úspěšná je práce týmu Anny Polákové v Českém rozhlasu, kde řídí pořad O Roma vakeren. Internetové rádio Rota sdružení Dženo se také řadí k mimořádným projektům v mediální oblasti, kde Romové působí.

To jsou příklady, které v zahraničí přitahují pozornost nejen Romů, ale jsou pozitivně hodnoceny rovněž odborníky, organizacemi a institucemi. Pro Romy v zahraničí jsou zkušenosti z ČR inspirací a právě o nich by se měli naši Romové podělit s ostatními. Rudko Kawczynski se při své návštěvě ČR chce setkat s Ondřejem Giňou, Richardem Samkem, Annou Polákovou a dalšími, kteří se úspěšně prosazují v mediální práci. **Dezider Giňa**

O presidentos Evropsko Romgero the Phirutnegero forum (ERTF) avela te dikhel andre ČR

Kidipen savo le Direktoriatos ERTF pal o manušane čačipena the migracija Prahate sas anglo delegata buter themendar. Delegatos khatal ČR delas дума pal e situacija le Romengeri andro Vsetin, khatal sas deportime andre aver thana but romane famelij. Informindža the pal koda, so džal le Romenge šukares.

Phendža pal koda, kaj andre Čechiko televizija keren duj romane redaktora, Ondřej Giňa the o Richar Samko. Andro Český rozhlas džal relacija O Roma vakeren, savi lidžal e Anna Poláková, u romani organizacija Dženo kerel internetovo radio Rota. Kale informaciji sas anglo delegata but interesna, u vaš koda kamel andre Čechiko te avel o Rudko Kawczynski, presidentos khatal o ERTF.

Andre Čechiko hin but věci save hin pre jek sera lače pre aver sera but nalače. Paš o problemi la balikani farma, savi terdžol kode kaj sas andro mariben romano koncentrakos Lety u Písku, fala savi hazdle andro Ústí nad Labem the segregacija andre savi ispiden le Romen, amen ade hin but zorale buča andro medija. Andre Čechiko televizija kerel berša o Ondřej Giňa, savo sas moderatoris andro zpravi. Akana kerel sar regionalno redaktoris, u kada hin tiž zorali buči, savi prindžaren the avri u but la ašaren. O Richard Samko hin aver romano redaktoris, savo kerel andre phundradži televizija, u but lači buči kerel e Anna Poláková peskere manušenca andro Český rozhlas, kaj džal relacija O Roma vakeren.

Organizacija Dženo kerel romano internetovo radio Rota, savo hino but zoralo sar projektos andre medialno buči.

Kada savoro hin avri ašardo le Romenca the le gadženca khatal o organizaciji the instituciji. Anglo Roma avri hin kadi buči savi keren o Roma andre Čechiko sar bari inspiracija, u pal o čačipen, hin amen soha pes andre kada te ašarel. Avral o Roma kamen, kaja len te das godži pal koda, sar kadi buči kerđžam, u sar lenge šaj pomožinas. Vaš koda kamel o Rudko Kawczynski te avel andre Čechiko te vakerel le Romenca the kolenca ko keren buči andro Čechika mediji, Ondřej Giňa, Richard Samko, Anna Poláková.

Dezider Giňa

Za příklad hodný následování může sloužit fotbalové mužstvo AC Roma (Společenství Romů na Moravě), které uspořádalo přátelské fotbalové utkání s mužstvem obce Mokrá u Brna v čele se starostou Františkem Pejílem. Fotografie dokládá přátelskou atmosféru utkání. Výsledek tohoto klání není vůbec důležitý. Skončil však příznavě – remízou. Není všechno tak špatné, jak to někdy vypadá, když jsou kolem dobří lidé!

komentář

Nůžky se rozevírají stále více a více

KAREL HOLOMEK

Rozumějte dobře. Tohoto průměru se často užívá v souvislosti s narůstáním rozdílů mezi rychle, často i bezpracně, ba dokonce podvodně nabytými majetky boháčů a na druhé straně stejně rychle zbláčenými některými vrstvami obyvatelstva. Ted mám na mysli naprosto neuvěřitelné věci, které se dějí kolem soukromých „exekutorů“. Aniž hnou prstem, mohou získat miliony! Ovšemže na úkor právě těch nejchudších.

To se stalo dokonce v případě šéfa exekutorů Podkonického, který poškodil řeznického podnikatele Miroslava Proška z Frýdlantu. Podkonický nařídil exekuci v okamžiku, kdy Prošek již zaplatil. Přesto mu obstabil majetek a způsobil škodu přesahující 2,5 milionu Kč. Spravedlnost přece jen nakonec zvítězila, po dlouhých 13 letech, i když dosud nepravomocně, a Podkonický škodu musí uhradit. Ústavní soud na základě této stížnosti uložil ministerstvu spravedlnosti změnit vyhlášku o odměnách exekutorů.

Společným jmenovatelem většiny stížností na exekutory je arogance, neprofesionalita, nepřiměřenost odměn a mafiánské metody výkonu exekucí, gangsterismus. Odměna za takovou práci se počítá procenty z vymáhaných částek. Nikoliv vykonanou prací a jí odpovídajícím výkonu.

Ministerstvo spravedlnosti, které tu hraje dosti rozhodující roli, ústy svého náměstka Františka Korbela prohlašuje: exekutoři jsou podnikatelé a pan Podkonický je velmi kvalitním exekutorem. Princip odměny nelze změnit a ministerstvo to ani nemá v úmyslu.

No, pozdrav bůh: když Podkonický, jako šéf exekutorů, je dle ministerstva kvalitní exekutor, jak to asi vypadá s těmi subalterními exekutory? To se věru dlužníci mají na co těšit! V naší společnosti začíná vládnout pěkná džungle, posvěcená názorem ministerstva.

Náměstek Korbela tvrdí, že měřítkem odměny nemůže být nějaká míra, která ohodnotí výkon neurčitě a nedokáže odrazit složitost činnosti. Proto raději dává přednost bezhraničním a nemorálním výdělkům exekutorů.

Při vší účtě a zdvořilosti, kterou musím prokazovat úředním výrokům, dokázal bych velmi přesně ohodnotit i tak složitou práci, jako je ta exekutorská. Přirovnal bych ji k činnosti soudního znalce. Sám jsem ji v oboru dopravního znaectví vykonával a kritériem tam byl výkaz času, který jsem spotřeboval na konkrétní posuzovaný případ. Šlo o přiměřené kritérium a dokázalo docela objektivně hodnotit profesionálně, časově i věcně znaleckou činnost. Nevím, proč by tohle nemohlo dokázat ohodnotit přiměřeně i výkon exekuční, podstatně profesionálně méně náročnější než znalecká problematika. Nezbyvá mi než konstatovat, že ministerští úředníci nás oblbují. Doufám jen, že pan ministr a s ním i celá vláda rychle napraví záležitost, která jen násobí potíže ve společnosti, a co nejdříve najdou mechanismus, jak tyto lačné nadpodnikatele odkáží do patřičných mezí.

A to tím spíše, že nekalou činností exekutorů, do značné míry podporovanou státem, jsou nejvíce poškozeni sociálně nejslabší skupiny obyvatelstva. České Romky v Bruselu si stěžují, že kromě nezaměstnanosti je nejvíce poškozují exekutoři. Zablokují dlužníkům účet, obávají tím i sociální dávky, např. na děti nebo i mateřskou, které ze zákona zabavit nesmí. Rodiny se pak musí obrátit na lichváře (úžerníky) a jsou prakticky ztraceny. Vrátil se do normálního života už nemají šanci.

Znovu ta stejná otázka: komu to slouží? Darebákům, kteří mají bezpracný zisk! Chudák je ještě víc zadupán do bláta. Dopláci na to pak celá společnost.

Postavení sociálně vyloučených je alarmující Lidi jsou zadlužení a bez práce

V období prosinec 2006 až květen 2007 byla pro Drom, romské středisko v Brně, vypracována výzkumná Studie mikroekonomických modelů, která má sloužit potřebám projektu Mikrobos, realizovaného v rámci Iniciativy Společenství EQUAL. Studii provedl SOCIOKLUB – Sdružení pro podporu rozvoje teorie a praxe sociální politiky.

Výzkum ověřoval hypotézy, které se týkaly závažnosti disproporce příjmů a výdajů sociálně vyloučených domácností; vysoké frekvenci výskytu a charakteru vzájemnostního úvěrování/ zadlužování sociálně vyloučených; a dalších mikroekonomických údajů.

Výzkum byl proveden prostřednictvím 33 řízených rozhovorů v lokalitách projektu Mikrobos: v Brně, Hodoníně, Šternberku,

Jeseníku, Bruntálu, Frýdku-Místku a Trmicích. Respondenty byli členové vícegeneračních romských domácností, převážně dlouhodobě nezaměstnaní. Výstupy výzkumu poukázaly na vysokou míru zadlužení mezi klienty, a to jak ve sféře vzájemného úvěrování v sociálně vyloučených lokalitách (ghettech), tak i vůči bankovnímu a nebankovnímu sektoru.

Výzkum a vypracovaná Studie mikroekonomických modelů upozornily na alarmující postavení sociálně vyloučených Romů, kteří jsou mechanismy šedé ekonomiky stále více vytěšňováni na okraj společnosti a jejichž situace si žádá nové přístupy zvláště v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti a pracovně-právního po-
radenství.

(red)

Khamoro: shoda mezi romskými, českými a zahraničními diváky

Festival však nebyl jen o hudbě a tanci, jak by se na první pohled mohlo zdát. Celá akce byla rozdělena do tematických sekcí odborné, kulturní a mediální. Z nejzajímavějších akcí jmenujme mezinárodní odborný seminář Dekáda z pohledu romských žen, mezinárodní odborný seminář Romové a média, promítání filmu Sejdeme se v ráji nebo přednášku Rajka Djurice Němečtí Romové včera, dnes a zítra.

Khamoro ukončil galakonzert v sobotu 2. června v sále Kongresového centra Praha. Společně se stovkami diváků se jej nenechali ujít premiér Mirek Topolánek, ministryně Džamila Stehliková, poslankyně Kateřina Jacques, vládní zmocněnec pro lidská práva Jan Litomiský a manželka prezidenta Livia Klausová.

Podle producenta festivalu Džemila Silajdžiče už nyní organizátoři začínají připravovat program na příští rok. V jubilejním desátém ročníku by za rok rádi publiku představili něco výjimečného. „Mám představu o takovém all star

týmu složeném ze všech účinkujících,“ řekl Silajdžič. Do Prahy by chtěl v budoucnu dovézt například i romskou operu. Podle pořadatelů zájem o festival každoročně stoupá. Organizátoři si pochvalují hlavně shodu, která panuje mezi romskými, českými a zahraničními návštěvníky. „Festival má přispět k tomu, aby tato shoda existovala i mimo koncertní sály. Program dává možnost nahlédnout do romské kultury a pochopit ji. Když člověk kulturu pochopí, stává se vnímavějším. To je krok k dobře fungující multikulturní společnosti,“ jsou přesvědčeni pořadatelé.

Festival letos splnil všechna očekávání diváků i organizátorů, i když drobné zmatky narušovaly jinak pohodovou a klidnou atmosféru. Nechme se překvapit, jaké bude příští – jubilejní desáté.

Festival přijde na pět milionů

Khamoro je dnes považováno za největší festival tohoto druhu na světě, tedy festival romský, dodáváme. Republika i město Praha by to měly náležitě ocenit. Avšak podle

Indická tanečnice ze skupiny Dhoad Gypsies of Rajasthan, která předvedla famózní etnohu na harmonium a bonga

sdělení, že náklady festivalu činí něco kolem pěti milionů korun a konstatování, že stát poskytl pouze 1,6 milionu, lze vycítit jisté rozčarování ze strany pořadatelů. Ostatní finanční

prostředky byly získávány po menších částkách, nepřesahujících 150 000 Kč, a to od sponzorů.

Khamoro ctí zásadu, aby se ve vystoupeních objevovaly vždy nové

a nové kapely. To vyžaduje značné úsilí při jejich objevování, neboť musí zaručovat určitou kvalitu.

Text a foto
Jiří Salík Sláma

Co bylo k vidění a slyšení

Ve třech předcházejících číslech jsme čtenářům Romano hangos představovali soubory, s nimiž se mohli nyní setkat na festivalu Khamoro. Miniseriál končíme českým souborem Kale a portugalskými Ciganos d' Ouro.

Kale (tradiční hudba)

Členové Kale, což v překladu znamená „černý“, jsou všichni příslušníci jedné rodiny. Hudba skupiny je těsně spjatá se způsobem života jejích členů, protože k hudbě je přivedli rodiče již v dětství, kteří hráli v cimbalové muzice. V polovině 90. let již vyprodávali všechny koncerty, což vedlo k podepsání smlouvy s nahrávací společností BMG. V roce 1996 vydali první album Rom Pop, které vyšlo i v zahraničí, ve Francii bylo oceněno jako nejlepší album roku v kategorii World music. Po vydání druhého zlatého alba Kale Kalore se nastartovala mezinárodní kariéra Kale a během posledních let koncertovali ve více než 25 zemích. V dubnu 2006 vyšla zatím poslední deska Kale.

Ciganos d' Ouro (kombinovaná hudba)

Portugalskou skupinu Ciganos d'Ouro (Zlatí Cikáni) založili v roce 1994 bratři José Pato a Sérgio Silva a postupně ji rozšířili o dalších sedm členů.

Tato skupina původně vystupovala pouze při kulturních akcích portugalských Romů. Později ale začala koncertovat i v zahraničí a zároveň si získala popularitu také mimo romskou komunitu. Ciganos d' Ouro vystupovali mimo jiné ve Španělsku, Francii, Belgii a Holandsku a na několika festivalech romské hudby. Ve své tvorbě kombinují tradiční romskou hudbu s hudebním žánrem „rai“ – arabskou hudbou ze severní Afriky. Během koncertů vlastní tvorbu prokládají i známými melodiemi cizích autorů.

Zatím vydali tři desky: La Casa z roku 1996, Libertad z roku 1999, jejich zatím poslední deska z roku 2001 má název Maktoub, což znamená v arabštině osud.

Skupina Kale, kterou tvoří členové jedné rodiny: Dezider Lucka, Jan Duzda, Emil Bisu Miko, Milan Kroka a Emil Pupa Miko

Seminář o romských médiích

V rámci festivalu Khamoro probíhaly nejrůznější doprovodné akce. Jednou z nich byl dvoudenní seminář o romských médiích, kterého se účastnil se rovněž šéfredaktor našich novin.

Seminář byl docela slušně navštíven a měl i mezinárodní rozměr, který stojí za zaznamenání.

Zoran Dimov ze Skopje (Makedonie) nám představil romskou, na státu nezávislou televizi, která je finančně podporována Němci z Hamburku a Kolína nad Rýnem. Nepodařilo se zjistit konkrétně které německé instituce to jsou. Turkian Redzepe z města Nišava (Srbsko) představil rádio Nišava. Rovněž nezávislé na státu, podporované ze Švýcarska organizací Media Hilfe. Dragoljub Ackovič, rovněž srbský žurnalista, hovořil o svých zkušenostech z rádia Khrló Romengo. Veli Brijani ze Švédska prezentoval Radio Romano podporované stá-

tem. Denisa Havrlová ze Slovenské republiky představila nám jistě dobře známé noviny Romano nevo lil. Kristýna Magdolénová představila tiskovou agenturu Roma press agency rovněž ze Slovenska. Valery Novoseljski z Izraele promluvil o své práci pro Roma mailing list, jak jsou nazývány noviny vydávané tamějšími Romy prostřednictvím internetu.

Další novináři byli už jen z České republiky. Jarka Balážová představila Romano vodi a patří jí dík za moderování celého semináře včetně živé diskuse. Jan Mišurec hovořil spolu s Janou Šustovou o rozhlasovém vysílání Radiožurnálu O Roma vakeren. Zdeněk Ryšavý představil romský server organizace Romea. Náš šéfredaktor v úvodním projevu k celému semináři poukázal na hranice vymezené romským médiím

s poukazem na nebezpečí, aby nebyla příliš zahleděna jen na sebe.

Diskuse byla velmi živá a zabývala se otázkou nezávislosti romských médií, finančními potížemi, ale i tím, co si lze představit pod pojmem profesionální romský novinář. Diskuse ukázala stále dosti velké rezervy v představách o romské žurnalistice, zejména u mladých a začínajících romských žurnalistů, a to v nezbytných souvislostech s obecnou žurnalistikou a širokými problémy v politice a společnosti.

Bylo dobrým a příjemným zjištěním vidět, jak Romové v Evropě usilují o objektivní prezentaci své kultury, jazyka a účasti na řešení problémů svých zemí a že to už je záležitost širšího a obecnějšího jevu, nikoliv naprostá výjimka, jak se mohlo zdát ještě před nějakou nepřiliš dlouhou dobou. (red)

Devátý romský festival skončil, jaký asi bude ten desátý Kam směřuje Khamoro?

Navštívil jsem v sobotu večer galakonzert souborů vystupujících v rámci festivalu Khamoro. Vyjádřím jen pocit zasvěceného laika.

Soubory, které pořadatelé vybrali, jsou nesporně profesionálně dobré a představují svým způsobem špičku romské hudby. Nejsem si jist, zda výraz, který byl použit v programu, totiž „tradiční“ romské hudby, je oprávněný. To, co jsem mohl spatřit během galakonzertu, bylo někdy hodně vzdáleno tomu, co bych nazval romsky tradiční.

Rozdíl ve vystupování romských souborů (oproti jiným při podobných příležitostech) spatřuji v nasazení, které je úžasné a hodné ocenění. A ovšemže používaná romština v písňových kracích.

Ale s podobnou hudbou, snad v výjimkou opravdu tradičních souborů ze Srbska a Makedonie, se setkáte kdekoli jinde ve střední Evropě.

Nezbývá mi než připustit, že celý galakonzert vykazoval hodně zřetelné znaky komerčního projevu. Ten mu také dodali mladí moderátoři pořadu, kterým by slušelo spíše vystupovat v cirkuse nebo na pouti.

Je to těžké a myslím, že tomu dobře rozumím. Pořadatelé jsou silně limitováni finančními požadavky. Dostát jim znamená sehnat peníze za každou cenu. To dnes není jen tak. Účast platících diváků tu hraje svoji podstatnou roli. Diváci potřebují show a Khamoro jim ho jistě poskytlo.

Budeme se muset smířit s tím, že napříště se setkáme s opravdu

tradiční a dobrou muzikou spíše v komorním podání někde v klubech, samozřejmě s daleko menší účastí. To bude také pravděpodobně jedinou příležitostí, která může vést k rozvoji a kvalitě tradiční romské muziky. Zaslouží si diváci, kteří přijdou do takového klubu, budou požadovat něco jiného, nepochybně skutečně tradičního romského projevu.

Velké festivaly budou muset od této ambice upustit a nikdo by ji ani neměl očekávat.

Bude to zábava svým způsobem lepší a podnětější než kterákoliv jiná. A při tom zábava, která má v sobě zakotvený příslib přátelství mezi dvěma různorodými skupinami. To není dnes tak málo.

Karel Oswald

Ojedinelá výstava potrvá v Praze do konce srpna

Romové a jejich řemesla

Zapomenutá i současná řemesla, kterým se věnovali a věnují Romové, představuje v Músaionu v Kinského zahradě na Smíchově. Předměty, které pocházejí ze sbírky romského aktivisty Jana Ráca ze Zlína, si budou moci zájemci v této výstavní prostorách Národního muzea prohlédnout do konce srpna.

Výstava ukazuje asi tři desítky výrobků z rozsáhlé Rácovy sbírky. Návštěvníci se mohou seznámit s výsledky práce romských kotlářů, kovářů či korytářů. K vidění jsou i výrobky dráteníků, zvonářů a řezbářů.

„Tradiční rukodělné výrobky velmi dobře ukazují romskou dovednost a práci Romů se dřevem a kovem. Kotlářské a kovářské výrobky tak jako oni uměl málokdo,“ uvedla při zahájení na Khamoru vedoucí národopisného oddělení Národního muzea Jiřina Langhammerová.

Mezi vystavenými předměty nechybí zrcadlo v umělecky kovaném rámu, drátěný stojánek na žehličku, proutěný koš, veliký kotel či vyřezávané reliéfy. „Zajímavá je třeba přenosná

kovadlina z roku 1814. Kovář totiž u práce nestál, ale seděl,“ popsal jeden z exponátů Rác. Předměty doplňují popisky v češtině, angličtině a romštině.

Výrobky i nástroje Romů sbíral Rác po třicet let. Často pocházejí z již zaniklých romských osad. Sběratel Rác je vystavoval například v několika krajských úřadech. Práce Romů představuje i Muzeum romské kultury v Brně. Podle Langhammerové je to však poprvé, co podobnou „romskou“ výstavu nabízí ve svých reprezentativních prostorách velká muzejní instituce.

Zahájení výstavy doprovodili romští hudebníci z Maďarska a Portugalska. Podle pořadatelů mezinárodního festivalu Khamoro nemá expozice jen ukázat zručnost a umění Romů, ale má také pomoci bourat rozšířené předsudky o tom, že Romové nepracují. „Například ze soupisu, který byl proveden roku 1893 v Uhrách, jasně vyplývá, že převážnou část Romů tvořili právě řemeslníci a hudebníci,“ uvedli organizátoři.

(čerpáno z romea.cz)

Srbský hudebník Ljubisa Stojanovič Louis (na snímku uprostřed) má hudební pseudonym podle svého vzoru Luise Armstronga. Je průkopníkem kombinace jazzu a venkovského folkloru Foto: J. S. S.

Plameny kovářského i vypravěčského ohně ozářily romské muzeum

Muzejní noc v záři ohně

Na letošní muzejní noc konané 19. května se brněnské Muzeum romské kultury (MRK) důkladně připravilo a předvedlo před setměním i po něm kvalitní program pro bezmála 2000 návštěvníků, kteří se v jeho v prostorách prostrídali.

Výhodou byla speciální autobusová linka, která zastavovala přímo před vchodem do muzea. Program muzejní noci začal už pozdě odpoledně vernisáží výstavy Řemesla našich předků / SIKHLARDI BUFI - somnakuhi bufi, ke které hrála kapela Paramisara. Poté nastoupil se svým kovářským vybavením Viliam Šarkózy ze slovenské Dunajské Lužné, který za obsáhlého a hla-

sitého výkladu předváděl tradiční kovářské řemeslo. Kovářstvím se dříve živilo mnoho Romů, kteří se díky němu také často usazovali ve vesnicích, kde si svým umem a pilí získávali srdce místních lidí. Šarkózy vykoval před očima diváků několik předmětů: k užítu například pohrabáč do krbu nebo okrasnou želvu, která se dá nosit jako šperk či použít jako dekorace. Pozorní diváci, kteří kováře obklopovali, byli mnohdy překvapeni čerstvě ukovaným předmětem, který jim Šarkózy k jejich radosti věnoval.

Během kovářské „exhibice“ se nachystali také divadelníci z Divadla Líšeň, kteří sehráli na chodníku před muzeem představení Schvejte

si slepice, na které se přišlo podívat mnoho lidí z okolí.

V průběhu večera návštěvníci ochutnávali tradiční romská jídla, například perkelt. Vrcholem večera bylo energické vystoupení kapely Cindži renta. Poté si mohli návštěvníci poslechnout čtení romských hororů u ohně na dvorku muzea, které mělo příznačný název Srdce v krku.

Muzejní noc byla velice vydařená a přilákala mnoho lidí do končin, kam jindy nevkróčí. Akce tak splnila svůj účel, kterým je prolínání dvou kultur a jejich poznávání, neboť většina netolerance a zloby pramení z nevědomosti a neznalosti.

Jiří Salík Sláma

Koncepce integrace Romů naprosto selhává

Plnění akčních plánů iniciativy Dekáda romské inkluze 2005 až 2015 neboli Koncepce integrace Romů v ČR je ohroženo zejména pro nedostatečnou komunikaci zainteresovaných vládních organizací s místními samosprávami.

Vyplývá to z výsledků monitoringu Dekády, které byly prezentovány na setkání neziskových organizací 28. května, jehož hlavními koordinátory jsou sdružení Dženo a Athinganoi.

Monitoring Dekády obsahuje informace o analýze součinnosti mezi jednotlivými iniciativami, o analýze vládních vkladů a výstupů, tzn. jaké druhy informací vláda poskytuje, a dále také popisuje nedostatky při procesu vytváření konkrétních postupů. Tento monitoring nehodnotí dopad a změny, které se přímo dotkly Romů.

Česká Dekáda je založena na Koncepci romské integrace. Jak vláda sama připouští, koncept romské integrace není adekvátně implementován. Romské nevládní organizace a další nezávislé pozorovatelé s tímto hodnocením souhlasí. Jelikož se většina cílů a aktivit zahrnutých v Dekádě překrývá s cíli Koncepce romské integrace, hrozí nebezpečí, že problémy spojené se zaváděním koncepce budou přenášeny na realizaci Dekády jak na lokální, tak na regionální úrovni.

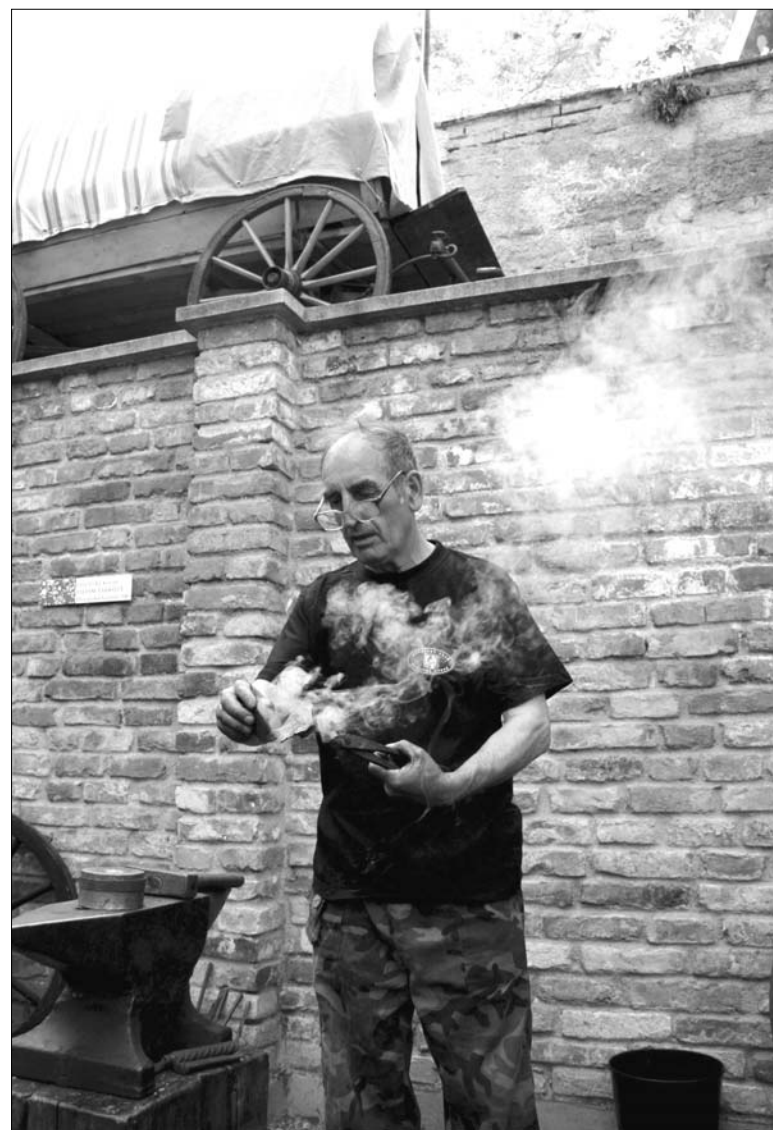
Další slabinou celého projektu je i absence komplexních základních dat a dobře navržených indikátorů. Proto je prakticky nemožné odhadnout pokrok v jednotlivých prioritních oblastech projektu, kterými jsou vzdělanost, zaměstnanost, bydlení a zdraví. Přesto, že Koncepce romské integrace, podle které byla česká Dekáda vytvořena, je každoročně kontrolována, Česká republika stále postrádá adekvátní metodologii sběru dat a odhad

pokroku v oblastech, které se týkají Romů. Navíc některé oblasti Dekády jsou žalostně podceňeny. Tak je tomu i v případě priority zdravotnictví, která neobsahuje žádná jiná opatření než školení a zaměstnávání zdravotních prostředníků financované z Evropských strukturálních fondů.

Jako nevyhovující hodnotí neziskové organizace také absenci specifických finančních prostředků rezervovaných na aktivity spadající pod Dekádu. Náklady na koordinaci a administrativu Dekády jsou kryty z malých, oddělených rozpočtů přidělených ze státního rozpočtu Kanceláři Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity (RVZRK) a z doplňkových financí Světové banky, Open Society Institute apod. Avšak finance určené na realizaci aktivit Dekády by měly vyčlenit jednotlivá ministerstva buď prostřednictvím státního rozpočtu, nebo fondů přidělených Evropským sociálním fondem. Bohužel žádné ministerstvo nepřipravilo návrh rozpočtu pro implementaci Dekády pro rok 2006 ani 2007.

Akční plán Dekády připravila RVZRK ve spolupráci s představiteli ministerstev práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj a zdravotnictví. Ředitel Kanceláře Rady vlády Czeslaw Walek vytvořil koncepty Dekády a prezentoval je Výboru pro Dekádu, vytvořenému v březnu 2004 za účelem poradenství pro Dekádu spolu s RVZRK. V současné době převzala funkci koordinátora Dekády Džamila Stehlíková, ministryně pro záležitosti menšin a lidská práva.

Gabriela Hrabalová
Athinganoi

Viliam Šarkózy předvedl tradiční kovářské řemeslo

Foto: J. S. S.

Květnový Czech summit prezidentů v Brně byl také o srbské provincii Kosovo Balkánští Romové žijí i dnes ve středověkých podmínkách

Prezidenti patnácti středo- a východoevropských zemí se sjeli 25. a 26. května do Brna na summit, který sice spíše připomínal přátelské poklábosení sousedů, ale na pořadu dne byla také jednání o osudu balkánských Romů. Mezi hosty summitu byli totiž kromě jednoho (slovenského) všichni první muži balkánských zemí, jednání na brněnském výstavišti se tedy týkalo i srbské provincie Kosovo.

Rumunská ostuda

S čerstvou ostudou přijel na setkání rumunský prezident Traian Basescu. Ten totiž týden před cestou do Brna čelil pokusu o odvolání, který se nakonec nezdařil a Basescu zůstal dál ve funkci. Po hlasování o důvěře šel s manželkou nakoupit do jednoho z bukreštských supermarketů, kde ho novinářka Andrea Panaová požádala o vyjádření k proběhlému hlasování, přičemž si vše nahrávala na mobilní telefon. Rozzouřený Basescu jí telefon sebral a hodil do auta. Tam poté přístroj zachytil prezidentovu větu k manželce: „Viděla jsi, jak byla ta smradlavá Cikánka drzá?“ Prezidentův mluvčí telefon posléze vrátil a jeho výrok se dostal do médií. V pondělí 21. května pak před sídlem prezidenta demonstrovalo dvacet romských aktivistů s nápisy na tričkách Špinavý Cikán a Basescuovi zanechali dopis s připomenutím jeho ústavních povinností včetně čelit všem formám diskriminace. Kromě toho mu poslali mýdlo a CD s romskou hudbou.

Basescu byl nakonec mediálními nátlakem donucen k omluvě. Podle své kanceláře „lituje, že použil ne-

vhodný výraz v soukromém rozhovoru, který se stal veřejným“ a požádal novinářku aby přijala jeho upřímnou omluvu.

Situace Romů v Rumunsku je těžká i v porovnání s okolními zeměmi. Romové jsou zde běžně diskriminováni při přijímání do zaměstnání a většina jich žije ve velké chudobě. Oficiálně žije v Rumunsku půl milionu Romů, ve skutečnosti je to však více než milion, neboť mnoho se jich stejně jako v ČR ke svému původu nehlásí.

Kosovský oříšek

Ve dnech, kdy prezidenti jednali v Brně také o statutu srbské provincie Kosovo, sešlo se v Helsinkách Evropské romské fórum, jehož předseda Rudko Kawczynski požaduje zapojení Romů do jednání o budoucnosti provincie. „Romové jsou součástí Kosova i jeho řešení. Nemohou být drženi stranou. Máme už zkušenost z Bosny, kde mezinárodní společenství také uplatnilo stejný model, podle nějž se má nejprve stabilizovat situace a pak jednat o menšinách. Byla to katastrofa,“ prohlásil. Odmítl tak argumenty, že

řešení kosovského problému je obtížné i bez Romů.

Evropské romské fórum chce řešit hlavně otázku návratu uprchlíků. Během války a etnické čistky v roce 1999 bylo nuceno opustit Kosovo 200 000 Romů, kteří byli považováni za „kolaboranty“ se srbským režimem Slobodana Miloševiče. V provincii jich nakonec zůstalo pouze 10 000.

Problém Kosova se mezitím řeší jaksi sám od sebe. Zatímco Západ podporuje nezávislost Kosova, Srbsko se nechce své provincie vzdát, protože ji považuje za „kolébku národa“. Albánci, kteří zvládli s pomocí letectva NATO nad srbskou armádou, však „řeší“ situaci po svém a vyhánějí zbylé nealbánské obyvatelstvo a přebírají kontrolu nad bezpečnostními složkami a státní správou. Oficiální nezávislost provincie je tak otázkou času, neboť fakticky již samostatná je, což je špatná zpráva pro kosovské Romy, kteří během války uprchli, neboť jejich návrat není pro novou albánskou samosprávu žádoucí.

Balkánské utrpení

Podle studie, nedávno ji zveřejnil Dětský fond OSN (UNICEF), jsou Romové nejpočetnější a zároveň nejchudší etnickou menšinou na Balkáně. Většina z nich prožije život bez vzdělání mimo společnost. Podle oficiálních statistik žije v Albánii,

Černé Hoře, Bosně, Bulharsku, Makedonii, Srbsku a Rumunsku přibližně 3,7 milionu Romů, ale Světová banka odhaduje skutečný počet na 15 milionů.

„Romové nemají práci, protože je nikdo nechce zaměstnat. Nejsou vzděláni, nemají vodu, elektřinu či dětské knihy a všichni je nesnášejí,“ cituje studie jednoho srbského učitele.

Balkán je považován za region s největším počtem a koncentrací Romů na světě. Přistupuje se k nim s nedůvěrou i nepřátelstvím, mnozí v nich vidí lenochy, zloděje a lidi záměrně uzavřené ve vlastní komunitě. Podle zprávy tady žije většina Romů v hluboké chudobě. V Albánii jich má 78 procent a v Rumunsku 66 procent příjem nižší než životní minimum.

V pěti ze sedmi sledovaných zemí nemá vysokoškolské vzdělání ani jediné procento Romů. Nezaměstnanost v průměru dosahuje 44 procent, v Bosně se blíží 100 procentům. UNICEF přitom vyzývá státy, aby potíraly diskriminaci zvláště ve školách, protože vzdělání se jeví jako jediná cesta z bludného kruhu chudoby a izolace.

Nejchudší v unii

Situace je kritická také v novém členském státu Evropské unie – Slovensku. Tamní Romové jsou nejchudší obyvatelé EU při porov-

nání podmínek majoritního obyvatelstva a jejich balkánských soupeřů, žijících ve velmi podobných podmínkách. Situaci slovenských Romů hodnotila zpráva o stavu romské populace, kterou v polovině května dostala na stůl slovenská vláda. Vyplývá z ní, že na Slovensku žije 320 000 Romů. Čtyřicet šest romských osad, kde žijí tisíce lidí, nemá žádnou infrastrukturu, tedy vodovod, plyn nebo kanalizaci, a nevede do nich ani asfaltová cesta.

Slovenská vláda chce k řešení romského problému využít dotace z vlastního rozpočtu i z Evropské unie. Ministerstvo práce tak chce na projekty zaměstnanosti Romů do konce roku 2007 uvolnit až miliardu slovenských korun. Snížit počty nezaměstnaných Romů se však Slovensku nedaří. Bez práce bylo loni na 80 procent Romů a většina z nich je tak odkázána na sociální dávky. Situaci radikálně nezměnila ani loňská reforma vyplácení sociálních dávek, kdy více peněz mohou získat ti Romové, kteří se aktivně snaží získat práci. Ale ani při aktivním přístupu nedosahuje výše podpory částek vyplácených dříve. Ti, co byli chudí, ještě více zchudli.

„Po reformách se sice počet lidí žijících v chudobě v podstatě nezměnil, ale zvýšila se její intenzita,“ uvádí na základě informací Světové banky zpráva pro slovenskou vládu.

Jiří Salík Sláma

Romové v Evropě Bulharsko II.

Vnitřní členění romských populací

„Stav současného bádání nedovoluje rekonstrukci evoluce každé jednotlivé cikánské skupiny.“
(Marušiakova, Popov 1997)

Podle posledního cenzu z roku 2001 se přihlásilo k romské národnosti 327 882 osob. Podle některých expertních odhadů se však jedná až o 560 000 lidí.¹ S velkou mírou zjednodušení lze romské skupiny v Bulharsku rozdělit na:

– bulharské Cikány mluvící primárně romsky a sekundárně bulharsky;

– muslimské Cikány mluvící romsky a turecky, sekundárně bulharsky.

Jiné možné (a již ne tak simplicistní) dělení bere v potaz časovou linii romských migrací. Optikou takového hlediska se v odborné literatuře uvádí jako první skupina Erlii, která se počala sedentarizovat v 15. a 16. století. Erlii (vykytuje se rovněž přepis Jerlii) se dělí na dvě velké metaskupiny: bulharské Romy (křesťany) a turecké Romy (muslimy). Geograficky jsou bulharští Romové usídlení převážně v západní části země a turečtí ve východní. Druhou skupinou jsou rumunští Romové přecházející do tehdejšího osmanského panství z otroctví v Moldavsku a Valašsku (podunajských vazalských knížectví) v 17. a 18. století. Mezi tuto metaskupinu jsou zařazováni Vlahički, Trakijští a Rudari. Třetí skupinu představují Kardarashi přicházející na území dnešního Bulharska z Rumunsku po zrušení otroctví v druhé polovině 19. století.

Často (v lidovém a novinářském diskurzu) jsou usídlení cikáni pova-

žováni za „turecké cikány“ a kočovníci za „bulharské cikány“. K „bulharským Cikánům“ se počítají i romské skupiny příslušné z rumunských knížectví. Výše uvedené rozdělení je však povýteč orientace, uvedené skupiny se dále dělí na desítky až stovky podskupin, nazývajících se podle místa konstitování skupiny, dědičné (byť již zaniklé) profese (např. Zlatari, Lovari / Kelderari, Rudari, Kalajdzii [cinaři], Grebenari, Mečkari [medvěďáři], Lingurari [výrobci lžic]) atd. Tyto podskupiny jsou zpravidla endogamní a oddělují se od sebe navzájem i od gadžovské (neromské) společnosti systémem rituálních příkazů udržení čistoty. Často je zmiňován recentní příklon k turecké etnické identitě, kdy na romsky formulovanou otázku je dána v romštině odpověď: Me sim turk (jsem Turek).

Podle údajů průzkumu z roku 2000 je 90 % Romů sedentarizováno. Usadili se ve všech větších městech země, kde mají větší možnost přístupu k výdělečné činnosti. Údaje z roku 1992 umísťují 48 % Romů do venkovských a 52 % do městských oblastí. Nezaměstnanost Romů ve venkovských oblastech byla odhadována na 82 % (Gallie D., 1996: 63–78). Větší množství rodin se živí sběrem hub, bylin, lesních plodů a haďů. Typická je krátkodobá migrace za prací do

měst. Ve městech je pak na Romy nazíráno jako na parazitní skupinu, neschopnou se vyrovnat se změnami a závislou na charitě a sociálních dávkách. Romové se dostávají do izolace a je pro ně typická nostalgie po socialistickém zřízení. Pro romské skupiny je typický asistencialismus, tj. životní strategie spoléhající na intervenci okolí. Tímto se stávají snadno manipulovatelným prvkem pro organizovaný zločin a aktivity politizujících nevládních organizací, bulharských i zahraničních. Částé jsou recentní masové konverze k misionářským pentakostálním (letnickým) protestantským církvím (a to i v případě muslimských skupin). Pro romské skupiny je charakteristická odlišná věková skladba a vyšší fertilita ve srovnání s jinými skupinami obyvatel. Převažují mladší věkové ročníky, avšak nižší je průměrná délka života.²

Romské skupiny původem z podunajských romských knížectví (Kardaraši³) si nadále udržují tradici samosprávné soudní či rozhodovací autority, složené z uznávaných hlav rodů dané skupiny, nazývaných mešare. Jedná se o dobu soudů známých u nás jako krisi u olašských Romů. O vnitřním dění na mešare jsou jen kusé a spíše anekdotální zprávy; tomu, kdo se provinil proti pravidlům vzájemných vztahů v komunitě, jsou dány pokuty a tresty. Provinilec může být zavržen, nebo si může vinu vykoupit. Lze se pouze domnívat, že případné vykoupení či vykonání uloženého trestu může mít významný vliv na migrační chování těchto romských rodů.

Podle lidového rčení mohou za každý třetí kriminální čin spáchaný v Bulharsku Cikáni. Podle Evropského centra pro práva Romů

(ERRC), lze původ lidové zkazky nalézt ve výrociích zodpovědných bulharských autorit: v srpnu 1992 prezentoval tehdejší ředitel Národní policie a později ministr vnitra Victor Mihailov zprávu regionálním ředitelům vnitřních záležitostí, v které bylo tvrzeno, že u trestných činů, u nichž byla objasněna osoba pachatele, se z 37,5 % jednalo o Romy. Podle této zprávy se Romové v Bulharsku podílejí na 34,7 % vražd, 31,9 % znásilnění, 42,2 % vloupání. Tato čísla byla poté široce publikována v médiích a hojně citována.⁴

„Dle údajů rakouského Ministerstva vnitra je Bulharsko na prvním místě co do počtu nelegálně odvezených a prodaných dětí do země EU. V roce 2004 bylo např. v Rakousku zadrženo za různé přestupky 229 dětí s občanstvím Bulharska pobývajících v zemi. To je 95 % všech zde zadržovaných dětí. Jejich identifikace je obtížná, protože jim jsou neustále měněna jména. Mnohé z nich se tak pod změněnou

identitou opakovaně dostávají do států EU. Jedná se zejména o nezletilé a neplnoleté děti romské národnosti.“

(OBP MVČR 2004)
Albína Schwartzová

¹ *Relations of Compatability and Incompatability between Christians and Moslem in Bulgaria. In: Roma's Identities in Southeastern Europe: Bulgaria; Christian Giordano, Andrea Boscoboinik, Dobrinka Kostova, Milena Benovska-Sabkova, Annabel Chanteraud, 2003; www.ethnobarometer.org*

² *Assesment of Potential Low-Income Housing Micro-Project;*

³ *Kardaraši se dělí na podskupiny: Zlatari (nebo také Grastari či Niculeši), Dodolanja, Žapleši, Tasmanari, Lajaši a Njamcurja. In: Marušiakova, Popov, (1997)*

⁴ *European Roma Rights Center; Profession: Prisoner; Roma in Detention in Bulgaria Country Reports Series, No. 6.; December 1997*

řekli a napsali o Romech

Je jaro, ale letní pařáky již zatemňují mysl i srdce. Klíma lomcuje českými zeměmi a romskými ghetty a jeho změnám odolává, zdá se, jen nedobytný Pražský hrad.

Oběti politické korektnosti

Klimaticky nejnáročnějším, s doporučením nevycházet pro kardiaky, jeví se příspěvek redaktora Petra Příhody Jsou Romové obětí politické korektnosti?, uveřejněný na serveru Dženo 26. května. Tuto otázku si položilo v půli května renomované sdružení OSMA. Téma politické korektnosti ve vztahu k Romům je právě takovým méně nápadným, ale o to významnějším tématem. Diskusní večer se konal v měšťanský důstojném prostředí zasedačky pražského Národohospodářského ústavu. Můj dojem číslo jedna – chabá účast. Sál při podobných akcích zcela zaplněný, byl tentokrát poloprázdný, což jistě o něčem svědčí. Referenti, ministryně Džamila Stehliková a redaktor Pavel Máša, byli věcní a struční... Dojem číslo dvě – i přes tu spořádanost to bylo vlastně tápání. Jednotlivé diskusní příspěvky zdůrazňovaly vždy jeden z mnoha dílčích aspektů složitě a tíživého problému. Ten se však nepodařilo zachytit, byl jen obrysově, v jeho celistvosti. Diskusí jsme se nijak nepřiblížili odpovědi na otázky typu kdo jsou Romové, jací jsou a proč takoví jsou. Nejasným zůstalo i kdo jsou Neromové a jaký je jejich vztah k Romům. Zaznělo dokonce upozornění, že vlastně není jisto, jak definovat příslušníka romské komunity. Je to vlastně nepřímé přiznání bezradnosti. Dobrá, nevíme, jak Romy definovat, ale romský problém existuje už dlouho a po listopadovém převratu je stále naléhavějším.

Diskuse ukázala, že není jasno ani v tom, co je to politická korektnost, i když tento termín figuroval v předběžném zadání diskusního večera. Někteří diskutující nerozlišovali mezi politickou korektností a korektností, myslím tím korektnost bez přívlastku... Imperativ politické korektnosti se vztahuje hlavně k slovnímu projevu. Nedotýká se smýšlení a citění. Nanejvýš je vytěsní do nevědomí. Ne všichni jsou ochotni se jím řídit, což je dobře patrné u nás ve vztahu k Romům. Na politické a mediální scéně je respektován, žurnalisté bdí velmi ochotně nad jeho dodržováním, zatímco společenská a politická periferie si pěstuje bez zábran protiromskou nenávisť.

A většinová veřejnost? Občas ji nějaký horlivec obviní z rasismu. Nejsem si jist, zda právem. Spíš bych to nazval specifickým nezájmem o Romy a jejich osud, nezájmem až mrazivým. Jednou z jeho příčin je i politická korektnost. Věc se má takto: situace Romů už nabývá podoby propadu. Je to problém stále méně řešitelný. Jeho řešení vlastně nikdo pořádně nehledá. Proč? Protože o něm nelze vést svobodnou rozpravu. Imperativ politické korektnosti znamená pro toho, kdo by se chtěl vyjádřit, riziko obvinění z rasismu. A tak se nikdo raději nevyjadřuje, případně alibisticky volí nic neříkající formulace. Výsledkem je mlčení, mrazivý nezajem široké veřejnosti a bezradné tápání těch, kdo si

zájem uchovali. Ukázal to i průběh diskuse na půdě OSMY. Rozdíl mezi korektností a politickou korektností je asi takový jako mezi kazajkou a svěrací kazajkou. Korektnost znamená fair play, politická korektnost je pokrytectvím. (Český rozhlas 6)

Další medajli nedalili

Vzhůru tedy k dalším příspěvkům ze zpěvavého života obětí politické korektnosti. Šéfredaktorka Romské duše (Romano vodi) Jarmila Balážová obdržela cenu Českého literárního fondu Karla Havlíčka Borovského. Hnedle nato uveřejnil server Dženo protest svého zřizovatele Ivana Veselého proti udělení takového ocenění: „Porota ceny bohužel nezohlednila skutečnosti, že Balážová v devadesátých letech poškodila svým jednáním jméno romského vysílání Českého rozhlasu a svým jednáním později ohrozila také vydávání romského časopisu Amaro gendalos (Naše zrcadlo). Paní Jarmila Balážová musela ze závažných důvodů odejít z ČRo 1 Radiožurnálu z pozice vedoucí redaktorky Romské redakce. To, že na jiné stanici tohoto veřejnoprávního média dále působí, nám připadne jako výsměch všem jejím slušným kolegům.“ (28. 5.) Jak vidno, romská duše se v našem zrcadle neshlédla. Lépe asi vyhledat radu u klasika: „Házelo se – jakož v bibli zní – na cizoložnice kamení: římská církev trestá ještě více – kněžmi hází na cizoložnice.“ (K. H. Borovský, „Ani jediný puntík nepomine ze zákona“, 1845)

Čumět jak Anička z Klokánku

Další příspěvek otiskneme bez jakéhokoliv komentáře, žádný totiž nepotřebuje: Romové ze Žatce na Lounsku by uvítali, pokud by jim radnice umožnila bydlet v unimobuňkách, do kterých například přestěhovalo Romy vedení moravského Vsetína. Žateckou radnici oslovilo romské sdružení, zda by postavením a úpravou nevyužívaných stavebních buněk nevyřešila tísnivou bytovou situaci velké části romských rodin ve městě, píše v severočeském vydání Mladá fronta Dnes (MfD). „Pro někoho, kdo nemá vůbec kde bydlet, je to lepší než nic,“ řekl deníku Štefan Kudrač z sdružení. Žatecká radnice o levnějším bydlení pro sociálně slabé rodiny ve městě uvažuje. Pro stavbu levných domků už vybrala i několik možných lokalit. „Nechceme, aby to bydlení vzniklo na samotě za městem. Nemělo by být ani v okolních vesnicích,“ uvedl žatecký místostarosta Aleš Kassa. Romské sdružení by podle něj mohlo být správcem nově postavených domů. „Bude garantem, že nájemné se skutečně vybere. Část peněz by pak sdružení mohlo dostávat na svou činnost,“ doplnil. Pokud by se Romové zapojili do stavby unimobuněk, mohli by získat i slevu na nájem. Sdružení už radnici předalo kontakt na firmu do Čepiroh u Mostu, kde nepoužívané stavební buňky prodávají. (Žatec, 26. 5. 2007, 11:11, ČTK, MfD) Taký čumíte jak Anička z Klokánku? No vidíte, a to ještě nezačalo léto.

Albína Schwartzová

Pro rozmanitost, proti diskriminaci

Soutěž na téma diskriminace a rozmanitost ve všech zemích EU, určeno novinářům z tištěných a on-line médií

Evropská unie pořádá Novinářskou cenu Pro rozmanitost. Proti diskriminaci 2007, aby ocenila žurnalisty, kteří přispívají svou prací k lepšímu porozumění výhodám rozmanitosti, a bojují tak proti diskriminaci ve společnosti. Žurnalisté z tištěných i on-line médií všech 27 členských států EU mohou přihlásit své práce věnované problematice rozmanitosti a diskriminace z důvodu etnického nebo rasového původu, vyznání a víry, věku, pohlaví, zdravotního postižení či sexuální orientace. Zvláště oceňováno je zvyšování povědomí o významu rozmanitosti na pracovišti a hromadné diskriminaci.

Zkušené novináři a odborníci na boj proti diskriminaci vyberou 27 národních vítězů. Evropská porota pak vybere tři hlavní vítěze.

Letos poprvé bude udělena speciální cena ve spolupráci s Evropským rokem rovných příležitostí pro všechny. K navržení na tuto zvláštní cenu je zapotřebí, aby se článek zabýval diskriminací založenou na rasovém nebo etnickém původu, náboženství nebo víře, pohlaví, sexuální orientaci či zdravotním postižení a musí se týkat kampaně Rok rovných příležitostí pro všechny. Články týkající se hromadné diskriminace jsou obzvláště vítány.

Přihlášené práce musí být publikovány v období od 1. ledna do 30. září 2007. Hlavní redakce média, v němž práce vyšla, musí sídlit v některé z 27 členských zemí. Přihlášené články mohou být v jakémkoliv z 23 oficiálních jazyků EU a musí mít nejméně 3800 úhozů včetně mezer.

Tři oficiální vítězové získají studijní pobyt v některé ze zemí EU podle vlastního výběru. Během pobytu mohou spojit studijní aktivity s aktivitami odpovídajícími. To vše bude přizpůsobeno jejich žurnalistickým potřebám. Celková hodnota cen činí 12 000 EUR.

Přihlášky a další informace: www.stop-discrimination.info

Uzávěrka přihlášek: nejpozději 30. září 2007.

(red)

napsali jste nám

Více ke vzdělávání a zákonům

Vážená redakce, čtu vaše noviny a tak jsem si řekla, že vám napíšu. Vůbec se mi nelíbí, že nepíšete o maďarských Romech. Já sice romsky neumím, ale to neznamená, že mne problematika romské komunity nezajímá. Žiji v Karlových Varech již patnáct let a pobouřila mě zpráva o tom, že pan Bílý bere do zaječích místo toho, aby bojoval s takovými lidmi jako je Čunek. Jezdím na Slovensko do Rimavské Soboty a tam Romové berou sociální podporu, avšak musejí také odpracovat určité hodiny, které jim radnice zaplatí zvlášť. Koordinátoři jsou tam Romové i bílí a mají se líp než tady. Když jdu v Karlových Varech do ubytovny, ve které žijí Romové, je mi z nich zle. Na co máme

sdužení, když takové věci nevidí, muzika nestačí. Já jsem podnikatelka a mohu vám říct, že u nás Romové dělat nechtějí, zvláště ti mladí. Proto si myslím, že by to měl mít pod palcem pořádný koordinátor. Co vy na to? Také mi ve vašich novinách chybí více informací o zákonech, které se týkají romské menšiny. Proč se téměř nepíše o tom, kde se mohou mladí Romové vzdělávat po odchodu ze školy, kde hledat zaměstnání? U nás pro mládež není vůbec kultura, což by prospělo myslím mnohem více než drogy a automaty. Tím nemyslím konkrétně vaše noviny a organizace v Karlových Varech, problém je obecný.

Vilma Komišová
Karlový Vary

Romové a mentálně postižení

V rámci Festivalu porozumění, který se konal ve dnech 14. až 17. května v Mariánských Lázních a okolí, se setkali Romové z Dobré Vody na Karlovarsku s lidmi s mentálním postižením.

Již tradiční Festival porozumění je několikadenní příležitostí vzájemného setkávání lidí s postižením a lidí zdravých při nejrůznějších koncertech, výstavách a divadelních představeních. Sdružení Český západ pozvalo na akci i deset Romů z Dobré Vody. Muži zájem neměli, takže pozvání přijaly jen ženy. Některé z nich byly v divadle, kde se uskutečnil recitál zpěvačky Petry Janů a skupiny Poprask, vůbec poprvé.

Eva Haunerová
Český západ

„Kilovka“ mě potěšila, děkuji

Z celého srdce vám upřímně děkuji za „kilovku“ (balík vážící jeden kilogram, pozn. red.), která mně velice pomohla. Teď se mohu alespoň věnovat psaní. Co má tady člověk dělat? Chci totiž dělat užitečnou věc. Například se chci zabývat příběhy, které prožívají různí odsouzení. Také chci pomoci některým Romům, kteří neumějí psát.

Někdy je má snaha marná. Třeba jsem učil asi tři měsíce jednoho kamaráda romské národnosti a on se pak na vše vykašlal. Začal fetovat. Vůbec neocenal, co jsem pro něho udělal, začal mi nadávat.

Tady máte tolik času, protože ve Vinařicích není pro každého práce. Jestli tady chodí 200 odsouzených do práce, to je všechno. Asi je to tím, že firmy se tady nechtějí zavazovat, protože se jim to nevyplatí. Jestli by chtěli ve výkonu trestu zavést nějakou práci, tak by tady tyto firmy musely platit velmi vysoký nájem. To se jim opravdu nevyplatí. A proto tady je velká nezaměstnanost. Což je velká škoda. Proto se říká, že Vinařice jsou vyhlášeny za feťácký kriminál.

Možná by to tady vypadalo lepší, kdyby tady byla práce a odsouzení by měli tedy určitě jiné myšlenky, i chování mezi sebou.

Víte, jaké jsou v kantýně ceny? To byste ani nevěřili. Jednou za měsíc dostanete kapesné, které činí 100 Kč. To je vlastně sociální podpora, kterou dostáváte. Kde je ten zbytek, na který máme nárok? Co si koupíte za sto korun? Skoro vůbec nic. Tady opravdu přežíváme.

(...) Všude píšu, protože bych chtěl něco dělat. Já vím, že nikdo mi nic zadarmo nedá a já musím tady už na sobě opravdu pracovat. Já jsem vyučený krejčí a čalouník a tady toto řemeslo je všude vítáno. Ale otázka je taková, kam půjdu? Hrozně se toho bojím. Ale, možná by mně mohla pomoci vaše romská komunita.

(...) Tak přátelé, chci Vám všem ještě jednou za „kilovku“ poděkovat a popřát, aby se Vám ve všem dařilo, i romské organizaci. Proším Vás, hlavně mi napište! Loučím se s Vámi. Mockrát děkuji.

Láda Barno
Vinařice

Není vám lhostejné dění kolem vás? Chcete, aby se veřejnost dozvěděla nejen o problémech, které vás trápí, ale také o aktivitách romské komunity ve vašem bezprostředním okolí?

Napište nám!

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206,
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram 2, 4, 9 zast. Tkalcovská, tram 3, 5, 11 zast. Dětská nemocnice.

MUZEUM
ROMSKÉ
KULTURY

Program na červen 2007

Přechodné výstavy:

Putování

poetické obrazy nedávno zesnulé maďarské
romské insitní výtvarnice Jolán Oláh
výstava trvá do 6. 9. 2007

*Řemesla našich předků / Sikkhardi buti –
sommakuñi buti*

výstava odlehčenou formou prezentuje
tradiční romská řemesla a zaměstnání
a jejich současné modifikace.

5. 6. od 17.30 do 19 hod.

Vandrující dráteníci:

Tvořivá dílna pro dospělé i děti, různé
drátenické techniky, drobné předměty

a dekorace.

Letní inspirace, radost z tvoření a zkušená
lektorka.

V případě příznivého počasí se kurz koná ve
dvore muzea.

Stálá expozice:

Příběh Romů (etapa 1945–2005)

na historické ose prezentuje hmotnou
i duchovní kulturu Romů

Otevírací doba:

út–pá 10–18, ne 10–17

V prostorách recepce Muzea romské kultury
je otevřen obchůdek, kde lze zakoupit
romskou a romistickou literaturu, CD
s romskou tradiční i současnou hudbou
a také výrobky romských řemeslníků.

Romano hangos

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE ROČNÍK 9 • ČÍSLO 4 • VYSÍLO 28. ÚNORA 2007

Výběrové řízení na pozici redaktora Romano hangos

Požadavky:

- ✓ Zkušenosti z publikační činnosti
- ✓ Dobrá znalost českého jazyka a práce s PC (Office, Outlook, Internet)
- ✓ Aktivní znalost romského jazyka
- ✓ Výhodou znalost angličtiny, případně dalších cizích jazyků
- ✓ Znalost problematiky Romů a lidských práv

Nabízíme:

- ✓ Práci na plný úvazek
- ✓ Monitoring a zveřejňování projevů diskriminace
- ✓ Zajímavou práci při sledování aktuálního dění nejen v romské kultuře
- ✓ Práci v klidném a pohodovém prostředí
- ✓ Zvýšení kvalifikace a tím i perspektivy budoucího povolání

Své profesní životopisy, ukázky publikační činnosti a jiné související aktivity (fotografování apod.) zašlete na e-mailovou nebo poštovní adresu (v tiráži Romano hangos) nejpozději do 30. června 2007.

Konzervatoř Dr. Emila Ščuky

zahajuje činnost od nového školního roku

1. 9. 2007 v Praze

Zájemci o studium se mohou hlásit na adrese:

Konzervatoř Dr. E. Ščuky

Václavské nám. 17

110 00 Praha 1

e-mail:

konzervator.escuka@seznam.cz

www.konzervator.escuka.wz.cz

tel.: 224 009 762

mobil: 775 414 510

kontaktní osoba:

Michaela Divoká

I. kolo talentových zkoušek

proběhne 20. 6. 2007

II. kolo talentových zkoušek

proběhne 18. 7. 2007

Bližší informace o obsahu a průběhu talentových zkoušek podáme obratem všem studentům na požádání.

Zájemci o studium se mohou hlásit na tyto studijní obory:

82-44-M/001

Hudba – studium denní 4leté

82-44-N/001

Hudba – studium denní 6leté

82-45-M/001

Zpěv – studium denní 4leté

82-45-N/001

Zpěv – studium denní 6leté

82-47-M/001

Hudebně-dramatické umění – studium denní 4leté

82-47-N/001

Hudebně-dramatické umění – studium denní 4leté

82-47-N/001

Hudebně-dramatické umění – studium denní 6leté

82-47-N/001

Hudebně-dramatické umění – studium denní 6leté

82-47-N/001

Hudebně-dramatické umění – studium denní 6leté

Zapojte se do diskuze na webu, vítáme vaše podněty a připomínky

Redakce Romano hangos hledá

nové romské redaktory, dopisovatele a externí spolupracovníky.

V případě dobré spolupráce možnost navázání pracovního poměru.

Tel.: 545 246 645, e-mail: grafika.rhangos@volny.cz

*Romano hangos vychází nepřetržitě od roku 1999.
Jediné tištěné romské periodikum v České republice.*

Romano hangos si můžete objednat na tel. 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:	
☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Francouzská 84, 602 00 Brno. IČO: 26908000; Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 35-1366180207/0100. Cena ročního předplatného je 200 Kč.

Společenství Romů na Moravě

Francouzská 84, 602 00 Brno
Tel.: 545 246 673, e-mail: srnm@srnm.cz

Vydávání Romano hangos
podporuje
Ministerstvo kultury ČR

Inzerujte v Romano hangos

celá strana 7 000 Kč

1/2 strany 4 000 Kč

1/4 strany 2 500 Kč

Další formáty dle domluvy: 10 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání je 25 procent

Objednávky na tel. 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz

Skupina Gulo čar

hledá textaře píšící moderní texty v romštině.

Zájemci pošlete své nabídky na vladimir.dirida@centrum.cz,

www.gulocar.com

Romské internetové rádio vás pravidelně seznamuje s děním,
které se dotýká romské problematiky.
Zaposlouchejte se do romských veršů.
Ti, kteří věří ve věštby a horoskopy, mohou poznat svůj osud
v pořadu věnovaném astrologii a magii.
Vysílání je v češtině, romštině a angličtině.

Rádio Rota, V Tůních 11, 120 00 Praha 2
Tel./fax: +420 224 941 945, 7, 8
www.radiorota.cz; e-mail: iveta.demeterova@radiorota.cz